

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Плану заходів із впровадження систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Постійне зростання вартості енергоносіїв змушує бюджетні установи постійно підвищувати витрати на них, що, у свою чергу, збільшує видаткове навантаження на Державний бюджет України. Відсутність дієвих кроків до зменшення енерговитрат містить пряму загрозу як для бюджету, так і для національної економіки у цілому.

На сьогоднішній день несистемна робота місцевих органів влади в напрямку підвищення енергоефективності будівель бюджетного сектору (шкіл, лікарень, адміністративних будівель тощо) призвела до того, що дана категорія споживачів використовує для своїх потреб стабільно високі обсяги теплової енергії (більше 30 % якої втрачається), не створюючи при цьому належних умов для відвідувачів.

Вирішити цю проблему може система енергоменеджменту, яку впроваджують, щоб постійно відслідковувати витрати енергетичних ресурсів та приймати управлінські рішення щодо їх ефективного використання.

Однак, швидкому впровадженню енергоменеджменту в українських містах заважає насамперед:

- недостатнє розуміння ситуації з боку місцевого вищого керівництва, брак політичної волі;

- брак докладних і надійних баз даних стосовно споживання енергії міськими об'єктами, відповідної системи обліку і контролю та уніфікованого програмного забезпечення для цього;

- відсутність у структурі міських виконавчих комітетів окремої посади енергоменеджера / відділу енергоменеджменту та належної взаємодії між усіма учасниками енергетичного функціонування міста;

- низький загальний рівень культури споживання енергії та поінформованості мешканців з енергетичних питань;

- недостатнє використання альтернативних джерел енергії;

- відсутність офіційної енергетичної політики;

- ринкові, фінансові, технічні та інші чинники.

Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Плану заходів із впровадження систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах» (далі – проект акта) розроблено за ініціативою Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України з метою запровадження комплексу інструментів, які створять нормативно-правові, організаційні, фінансові, адміністративні основи впровадження систем

енергоменеджменту на обласному, місцевому рівнях та в окремих бюджетних установах, та на виконання Плану заходів Національного плану дій з енергоефективності на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 1228, а також з метою імплементації Директиви Європейського Парламенту і Ради 2012/27/ЄС від 25.10.2012 про енергоефективність, яка змінює директиви 2009/125/ЄС та 2010/30/ЄС і скасовує директиви 2004/8/ЄС та 2006/32/ЄС (відповідно до рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства D/2015/08/MC-EnC від 16.10.2015).

Проект акта розроблено також відповідно до положень Угоди про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна», підписаною 21.11.2014, що передбачає, зокрема:

- створення механізму державної підтримки заходів з енергоефективності у житлових будинках та на об'єктах бюджетної сфери, у тому числі шляхом спрямування на енергоефективність зекономлених коштів державного бюджету внаслідок зменшення споживання газу за рахунок здійснених інвестицій в енергоефективні заходи (пункт 4 розділу XIV);

- законодавче створення сприятливих умов для реалізації проектів, спрямованих на скорочення або заміщення споживання газу (підпункт 8.6 розділу XII).

Позитивний досвід у сфері енергоменеджменту має низка європейських міст: Штутгарт та Франкфурт у Німеччині, Лінц та Зальцбург в Австрії, Париж та Ліон у Франції, Верона та Модена в Італії, Барселона в Іспанії, Салоніки у Греції, Стокгольм у Швеції. При цьому управління споживанням енергії у містах розглядається не тільки як інструмент для зменшення енергоспоживання бюджетними об'єктами, але й як шлях до покращення екологічних параметрів регіону та підвищення якості муніципальних послуг. Деякі з міст Європи мають більше ніж 20-річний досвід енергоменеджменту і досягли значних результатів у цій сфері. Наприклад, у Штутгарті за 25 років існування системи енергоменеджменту вдалось зменшити споживання теплової енергії у 1500 муніципальних будівлях більше ніж на 40 % і зберегти при цьому бюджетних коштів на 200 млн євро. Важливим аспектом організації управління споживанням енергії є безперервність процесу. Трирічний експеримент, проведений на групі з 65 будинків у Штутгарті засвідчив, що припинення управлінської діяльності у частині організації раціонального споживання енергії призвів до зростання споживання енергії на цих об'єктах на 7,3 % відносно показників базового року. Економічні розрахунки, виконані у Штутгарті, вказують, що інвестиції у створення муніципальної системи енергоменеджменту мають віддачу близько 500 %, а тому створення таких

систем повинно бути віднесене до числа найбільш пріоритетних завдань муніципальної політики.

На сьогодні в напрямку технічного забезпечення енергоменеджменту є досвід комунального підприємства "Група впровадження проекту з енергозбереження в адміністративних та громадських будівлях м. Києва", - Автоматизована система енергомоніторингу (далі – АСЕМ).

Впровадження АСЕМ виконується з метою здійснення контролю за енергоспоживанням будівель бюджетної сфери. АСЕМ є повнофункціональним рішенням, що забезпечує інформаційно-аналітичну та технологічну підтримку задач формування статистичної звітності і аналітичних матеріалів, аналізу показників і управління енергоефективністю суб'єктів бюджетної та житлової сфер та надає наступні переваги:

1. Зменшення витрат бюджетних коштів на обслуговування вузлів обліку теплової енергії, електричної енергії та холодної води завдяки дистанційному зніманню даних та друку відповідних протоколів у бюджетній та житловій сферах, що наразі є актуальним для лічильників обліку теплової енергії. Витрати на обслуговування вузлів обліку теплової енергії можна скоротити на 90 %, а орієнтовна річна економія становитиме 6,2 млн грн/рік.

2. Проведення аналізу режимів електро-, тепло- та водоспоживання об'єктів, що дає змогу точніше прорахувати ефект від впровадження енергозберігаючих заходів. Опосередковано це дає змогу зменшити споживання енергоносіїв до 5 % за рахунок забезпечення контролю за раціональним використанням електричної енергії та холодної води (в т.ч. усунення витоків та протікань в системі холодного водопостачання).

Позитивним також є досвід м. Черкаси. У 2012 році для моніторингу, контролю та аналізу споживання енергоресурсів було встановлено програмний продукт "Енергоплан" в бюджетних установах міста.

Щоденний моніторинг дав змогу оперативно реагувати на зміни споживання по кожній установі і по окремому виду енергії. Загалом, за перший рік користування програмою та тільки за рахунок контролю використання енергоресурсів та незначних заходів, зменшено споживання теплової енергії на 6,5 %, води на 4 %, газу на 17,7 %. Зокрема:

- споживання газу лікарнями та поліклініками скоротилося на 22,9 %, а закладами культури на 8,2 %;

- споживання води закладами культури скоротилося на 45,4 %, школами на 8,3%, лікарнями та поліклініками на 3,3 %;

- споживання теплоенергії позашкільними закладами зменшилось на 20,9 %, закладами культури на 13,6 %, школами на 10,9 %, спортивними закладами на 9,5 %.

У напрямку вироблення професійних управлінських рішень з питань енергоменеджменту є досвід м. Львова (Ухвала міського голови А. Садового від 14.12.2006 "Про Концепцію запровадження системи енергетичного менеджменту у м. Львові" (далі – Концепція). Метою даної Концепції

є визначення стратегії формування професійних управлінських механізмів у споживанні енергоносіїв, які у тривалій перспективі забезпечили для м. Львова:

- раціональне витрачання бюджетних коштів на придбання енергоресурсів;

- оптимізацію структури споживання енергоресурсів;

- підвищення ефективності використання всіх видів енергоносіїв;

- заміщення викопного палива відновлюваними джерелами енергії;

- покращення якості енергетичних послуг та можливостей для їх регулювання;

- залучення інвестицій у процеси технологічного переозброєння та енергоефективної модернізації інфраструктури міста;

- налагодження енергоефективної експлуатації споруд, будівель, житлових будинків, систем центрального опалення та обладнання генерації енергії;

- формування ощадливої поведінки споживачів енергетичних послуг.

Досвід запровадження енергоменеджменту також мають м. Кам'янець-Подільський (підписано Рішення від 27.12.2007 "Про запровадження системи енергетичного менеджменту", в якому ідеться про схвалення проекту Концепції запровадження системи енергетичного менеджменту у м. Кам'янці-Подільському) та м. Долина Івано-Франківської області (підписано Рішення від 08.05.2009 "Про Стратегію сталого розвитку у сфері енергоспоживання м. Долина на 2009-2020 роки").

2. Мета і шляхи її досягнення

Метою прийняття проекту акта є запровадження систем енергоменеджменту в бюджетних установах на місцевому та обласному рівнях, що дозволить досягти максимально ефективного використання енергоносіїв бюджетними установами, що фінансуються з місцевих бюджетів, знизити енерговитрати та енергозалежність. Прийняття проекту акта дозволить впровадити системи енергоменеджменту на підставі системного підходу та створити належні стимули.

Зокрема, проектом акта передбачено реалізацію комплексу заходів щодо поетапного створення умов впровадження систем енергетичного менеджменту

в бюджетних установах, що фінансуються з місцевих бюджетів, який охоплює наступні напрямки:

- загальне нормативно-правове забезпечення функціонування систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах, що фінансуються з місцевих бюджетів;

- організаційне та нормативно-методичне забезпечення функціонування систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах, що фінансуються з місцевих бюджетів;

- фінансове та адміністративне стимулювання запровадження систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах, що фінансуються з місцевих бюджетів;

- консультаційна та навчальна підготовка фахівців систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах, що фінансуються з місцевих бюджетів;

- забезпечення технічних умов функціонування систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах, що фінансуються з місцевих бюджетів.

3. Правові аспекти

У даній сфері діють:

- Закон України «Про енергозбереження»;

- розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 1228 «Про схвалення Національного плану дій з енергоефективності на період до 2020 року»;

- постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 676 «Про затвердження Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України».

4. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту акта не потребує додаткових матеріальних чи інших витрат з Державного бюджету України.

Частково заходи Плану планується фінансувати за рахунок коштів міжнародно-технічної допомоги.

На разі, Агентство співпрацює з наступними проектами міжнародно-технічної допомоги:

- проект «Політики для стимулювання виробництва та передачі кліматичних технологій в Україні» започатковано Європейським Банком Реконструкції та Розвитку в рамках Програми фінансування та передачі технологій для боротьби з кліматичними змінами (FINTECC);

- угода між Міністерством закордонних справ Королівства Данія та Міністерством енергетики та вугільної промисловості України

про співробітництво у сфері розвитку та діяльності Українсько-данського енергетичного центру;

- проект «Створення енергетичних агентств в Україні». Донором виступає Федеральне міністерство довкілля, охорони природи, будівництва та безпеки ядерних реакторів Німеччини (BMUB);

- проект ГЕФ/ЮНІДО «Підвищення енергоефективності та стимулювання використання відновлюваної енергетики в агро-харчових та інших малих і середніх підприємствах (МСП) України»;

- проект ГЕФ/ЮНІДО «Впровадження стандарту систем енергоменеджменту в промисловості України»;

- проект USAID «Муніципальна енергетична реформа в Україні».

5. Позиція заінтересованих органів

Проект акта погоджено без зауважень з Мінфіном, Держстатом, Міненерговугілля та Мінекономрозвитку із зауваженнями, що не враховано.

За результатом правової експертизи проект акта погоджено Мінбюстом без зауважень.

6. Регіональний аспект

Проект акта стосується питання розвитку адміністративно-територіальних одиниць України. Проект акта погоджено без зауважень Всеукраїнською асоціацією сільських і селищних рад, погоджено із зауваженнями, що не враховані Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування «Асоціацією міст України».

6¹. Запобігання дискримінації

У проекті акта відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. Громадська антидискримінаційна експертиза не проводилась.

7. Запобігання корупції

У проекті акта відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень. Громадська антикорупційна експертиза не проводилась.

8. Громадське обговорення

Проект акта не потребує громадського обговорення.

9. Позиція соціальних партнерів

Проект акта не стосується соціально-трудової сфери.

10. Оцінка регуляторного впливу

Проект акта не є регуляторним актом.

10¹. Вплив реалізації акта на ринок праці

Реалізація положень проекту акта не вплине на ринок праці.

11. Прогноз результатів

Проект акта, у разі його прийняття, забезпечить:

- зниження енергоспоживання без виділення додаткових бюджетних коштів, одночасно – покращення матеріально-технічної бази закладів бюджетної сфери, що фінансуються з місцевих бюджетів, за рахунок коштів економії;

- зниження енергозалежності міст та видатків бюджету на оплату комунальних послуг та енергоносіїв;

- здійснення контролю за енергоспоживанням будівель бюджетної сфери, що фінансуються з місцевих бюджетів;

- вирішення на основі точної та оперативно отримуваної інформації питань контролю, підвищення ефективності споживання та раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів;

- покращення якості енергетичних послуг та можливостей для їх регулювання;

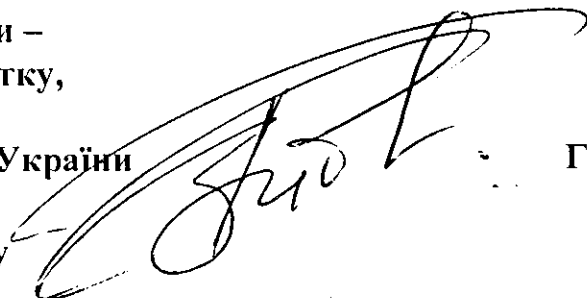
- формування ощадливого енергоспоживання;

- налагодження енергоефективної експлуатації споруд, будівель, житлових будинків, систем централізованого теплопостачання та обладнання генерації енергії;

- економію паливно-енергетичних ресурсів, які використовуються для забезпечення функціонування бюджетних установ, які фінансуються з місцевих бюджетів.

Таким чином, проект акта створює умови для забезпечення раціонального використання енергетичних ресурсів та буде сприяти економії видатків з місцевих бюджетів. Водночас, зменшення енергоспоживання бюджетної сфери дозволить знизити рівень шкідливих викидів та покращити екологічну ситуацію в країні.

Віце-прем'єр-міністр України –
Міністр регіонального розвитку,
будівництва та житлово-
комунального господарства України

Г.Г. ЗУБКО

« ____ » _____ 2016 року